

Mobile Futures Policy Brief 4/2025

Luottamuksen sillat - hyvät viranomaiskohtaukset vahvistavat maahanmuuttajataustaisten kotiäitien osallisuutta

Lily Chan & Liselott Sundbäck

Maahanmuuttajataustaisilla kotiäideillä on tärkeä rooli lastensa hyvinvoinnin tukijoina ja luottamuksen rakentajina yhteiskunnassa. He kohtaavat kuitenkin usein esteitä hyvinvointipalveluiden saavutettavuudessa ja käytössä, ja heitä kuullaan harvoin palveluita kehitettäessä. Mobile Futures -hankkeen tutkimus osoittaa, että luottamus vahvistuu, kun äitien ja heidän perheidensä palvelukohtaukset ovat selkeitä, kunnioittavia ja luovat osallisuuden ja yhteisöllisyyden tunnetta.

SUOSITUKSET

1. Tarjotaan helposti saavutettavaa tietoa, johdonmukaista ohjausta ja kotiäideille räätälöityä kielitukea.
2. Varmistetaan, että kohtaukset ovat kunnioittavia ja kuuntelevia, ja että ammattilaiset saavat yhdenvertaisuuden vahvistamiseen ja rasismien tunnistamiseen koulutusta.
3. Luodaan äideille mahdollisuuksia rakentaa vertaisverkostoja ja tutustua tarjolla oleviin palveluihin.

Suomalaisessa julkisessa ja poliittisessa keskustelussa maahanmuuttajataustaisia kotiäitejä tarkastellaan usein haasteiden näkökulmasta. Nämä äidit voidaan kuvata taakkana hyvinvointivaltiolle esimerkiksi siten, että he eivät kartuta työllisyystilastoja vaan käyttävät kotihoidon tukea (Kurronen, 2021; OECD, 2024A; Publications of the Finnish Government, 2023). Tutkimusten mukaan kielitaidon, koulutuksen ja työllistymisen vaikeuksia selitetään usein kotiin ja hoivaan liittyvillä vastuilla (EMN, 2022; Era & Mäkinen, 2022; Intke-Hernández & Holm, 2015). Tällä hetkellä Suomen hallitus suunnittelee kolmen vuoden Suomessa asumisen vaatimusta kotihoidon tuen saamiseksi (YLE, 2025). Tutkijat korostavat, että maahanmuuttajataustaiset kotiäidit ovat moninainen ryhmä ja heidän arkeaan tulisi ymmärtää aiempaa monipuolisemmin ja syvällisemmin (THL, 2022; Nordberg, 2015; Mobile Futures News, 2025).

Kotiäitien oma ääni elämästään Suomessa kuuluu julkisuudessa harvoin. Tämä politiikkasuositus tuo esiin heidän kokemuksiaan luottamuksesta. Luottamus on keskeistä ennakoitavuuden ja turvallisuuden vahvistamiseksi ja vähentää epävarmuutta (Sztompka, 1999). Demokraattisissa yhteiskunnissa luottamus instituutioihin on elintärkeää niiden toimivuuden kannalta (OECD, 2024B). Viranomaiskohtaamiset ovat erityisen tärkeitä maahanmuuttajille, sillä ne voivat joko vahvistaa tai heikentää luottamusta yhteiskunnan instituutioihin (Turtiainen, 2012; Heino & Lillrank, 2020; Sundbäck, 2024). Kotiäitien arjessa erilaiset luottamuksen muodot, kuten luottamus instituutioihin, kumppaniin ja omaan toimijuuteen, ovat keskeisiä (Sundbäck & Amchou-Burton, vertaisarvioinnissa).

Viimeaikainen tutkimus on nostanut esiin maahanmuuttajataustaisten naisten kokemia haasteita terveystalvissa Suomessa (Kainat, 2025). Kyselytutkimukset puolestaan osoittavat, että luottamus terveydenhuoltoon on Suomessa nopeasti laskenut (THL, 2025).

Tätä taustaa vasten on tärkeää keskittyä palveluiden ja viranomaiskohtaamisten kehittämiseen. Luottamusta vahvistavat kohtaamiset tukevat äitejä ja perheitä, tehostavat palveluita, ehkäisevät väärinkäsityksiä ja pienentävät pitkän aikavälin kustannuksia yhteiskunnalle. Kun luottamus on vahvaa, perheiden toimijuus vahvistuu, lasten hyvinvointi paranee ja instituutiot toimivat tehokkaammin. Äidit ja lapset voivat olla aktiivisia yhteiskunnan jäseniä ja heidän panoksensa tulee näkyväksi sen sijaan, että heidät nähdään passiivisina.

Suosittellemme toimenpiteitä kolmella keskeisellä alueella ammattilaisille ja päätöksentekijöille

1 Selkeys ja viestintä

Tarjotaan helposti saavutettavaa tietoa, johdonmukaista ohjausta ja kotiäideille räätälöityä kielitukea.

2 Myötätunto ja välittäminen

Varmistetaan, että kohtaamiset ovat kunnioittavia ja kuuntelevia, ja että ammattilaiset saavat yhdenvertaisuuden vahvistamiseen ja rasismien tunnistamiseen koulutusta.

3 Yhteys ja yhteisöllisyys

Luodaan äideille mahdollisuuksia rakentaa vertaisverkostoja ja tutustua tarjolla oleviin palveluihin.

1. Selkeys ja viestintä

Tutkimuksessa mukana olleet äidit toivat esiin saaneensa ammattilaisilta ristiriitaisia tietoja erityisesti neuvolapalveluissa. Tämä aiheutti epävarmuutta siitä, mikä tieto on oikeaa ja mitä palveluja on saatavilla. Osa äideistä etsi tietoa muualta, esimerkiksi internetistä tai omasta yhteisöstään; yksi äideistä palkkasi doulan.

SUOSITUKSET

Tieto ja saavutettavuus

- Kaikille vanhemmille tulee tarjota yhdenmukaista ja kattavaa tietoa palveluista ja etuuksista.
- Etuuksien ja ohjelmien ehdot on kuvattava selkeästi ja helposti saavutettavassa muodossa, kuten videoina tai infograafeina.
- Prosessien läpinäkyvyys ja palvelupolun vaiheiden avoimuus on varmistettava.
- Tietoa on tarjottava useilla kielillä, ja lisäksi on tarjottava tulkkauspalvelut ja johdonmukaiset käännökset vähintään englanniksi.

Ohjaus

- Palvelujärjestelmään tulisi luoda keskitetty ohjauskanava (sovellus tai verkkosivusto), joka kokoaa yhteen eri tahojen palvelut, kuten neuvolat, Kela, päiväkodit ja vakuutuspalvelut.
- Perheiden tueksi on tarjottava mahdollisuuksia tutustua palveluihin ja henkilöstöön.
- Perheille tulisi tarjota mahdollisuus henkilökohtaiseen neuvontaan ja ohjaukseen perheohjaajien tai perhenavigaattoreiden kanssa.

Palaute

- Palveluiden kehittämiseksi on luotava palautekanavia.
- Uusien palveluiden ja hankkeiden suunnittelussa on tärkeää osallistaa eri taustoista tulevia äitejä.

2. Myötätunto, välittäminen ja kunnioitus

Äidit korostivat viranomaiskohtaamisten emotionaalista merkitystä ja kertoivat myös tilanteista, joissa he tunsivat tulleensa kohdatuksi arvostelevasti. Sekä äidit että ammattilaiset toivat esiin, että luottamus ja turvallisuuden tunne rakentuvat parhaiten tutuksi tulleissa paikoissa ja tiloissa, joissa voi esimerkiksi liikkua helposti lastenvaunujen kanssa, lämmittää lapselle ruokaa tai vaihtaa vaippoja.

SUOSITUKSET

Ympäristö

- Palvelutilojen suunnittelussa on varmistettava esteetön kulku lastenvaunujen kanssa.
- On tarjottava riittävästi lastenhoito- ja imetystiloja ja mahdollisuus lastenruoan lämmittämiseen.
- Julkisissa tiloissa, kuten ravintoloissa, yhteisökeskuksissa ja palvelupisteissä, tulisi olla leikkialueita pienille lapsille.
- Tiloihin pääsemiseksi on tarjottava etukäteen selkeät opasteet ja ohjeet.

Ammattilaisten koulutus

- Koulutusta antirasistiseen ja asiakaslähtöiseen vuorovaikutukseen on järjestettävä säännöllisesti.
- Ammattilaisten koulutuksessa on edistettävä arvostavia ja ennakkoluulottomia asenteita.
- On huomioitava, että maahanmuuttajataustaiset kotiäidit kantavat usein suurta kognitiivista kuormaa opetellessaan uutta kieltä ja kulttuuria, sekä etsiessään paikkaansa yhteiskunnassa.
- On tärkeää tunnistaa kotiäitien erilaiset taustat ja yksilölliset palvelutarpeet. Kaikkien kohtaamisten tulisi olla ystävällisiä ja myötätuntoisia.

3. Yhteys ja yhteisö

Äidit toivat esiin, että kohtaamiset viranomaisten kanssa vaikuttavat myös heidän itsetuntoonsa ja siihen, kokevatko he olevansa yhteiskunnan silmissä ”hyviä äitejä”. Kokemukset ennakkoluuloista ja luottamuksen puutteesta, voivat johtaa häpeäntunteisiin ja vetäytymiseen osallisuuden sijaan. Luottamus puolestaan vahvistaa äitien hyvinvointia ja yhteiskunnallista osallisuutta.

SUOSITUKSET

Yhteys

- Eri viranomaisten tulisi jakaa myönteisiä tarinoita maahanmuuttajataustaisten äitien viranomaiskokemuksista, jotka voivat inspiroida ja rohkaista muita äitejä käyttämään palveluja.

Yhteisö

- On luotava mahdollisuuksia maahanmuuttajataustaisten ja valtaväestöön kuuluvien kotiäitien kohtaamiseen ja yhteiseen oppimiseen esimerkiksi kulttuuristen tapojen, kasvatustapojen ja tulevaisuudensuunnitelmien jakamisen avulla.
- Neuvoloissa ja muissa palvelupisteissä on suositeltavaa järjestää avoimien ovien päiviä, jotta äidit voivat tutustua henkilökuntaan, palveluihin ja toisiinsa rennossa ja kannustavassa ilmapiirissä.

Suosittelusten kohderyhmät

Arjen suorat kohtaamiset:

- Neuvolat
- Päiväkodit
- Perhekeskukset
- Perhetalot ja leikkipuistot
- Kotiäideille suunnatut suomen kielen ryhmät
- Kela
- Synnytyssairaalat
- Lastensuojelu

Päätöksentekijät ja johto:

- Yllä mainittujen tahojen päättäjät, esihenkilöt ja johtajat
- Kunnalliset ja valtakunnalliset päätöksentekijät

Nämä suositukset perustuvat Mobile Futures -hankkeen tutkimukseen, joka käsittelee luottamusta kotiäitien arjessa.

Tekstin ovat kirjoittaneet Lily Chan, maahanmuuttajataustainen kotiäiti ja kanssatutkija sekä Liselott Sundbäck, tutkijatohtori, Mobile Futures -hankkeessa.

Tiedostamme, että termi kotiäiti on poliittisesti latautunut ja siihen liittyy stereotyyppisiä käsityksiä (Odenweller & Rittenour, 2017). Käytämme sitä tässä politiikkasuosituksessa tietoisesti ja varoen. Termi ei täysin kuvaa äitien arjen moninaisuutta eikä sitä aktiivista ja merkityksellistä työtä, jota he tekevät lastensa kanssa. Sana "koti" voi myös antaa vaikutelman, että äiti on sidottu pelkästään kodin piiriin, mikä ei vastaa todellisuutta. Vaihtoehtoisia, voimaannuttavia nimityksiä voisivat olla esimerkiksi **täysipäiväinen äiti, aktiiviäiti, perhevastuullinen vanhempi tai hoivavastaava.**

Johtopäätökset

Viranomaiskohtaukset eivät ole vain hallinnollisia tapahtumia – ne ovat siltoja, jotka yhdistävät maahanmuuttajataustaiset kotiäidit suomalaiseen yhteiskuntaan. Kun nämä kohtaukset ovat selkeitä, kunnioittavia ja myötätuntoisia, ne vahvistavat luottamusta ja tukevat äitien rohkeaa osallistumista.

Tässä politiikkasuosituksessa esitetyt toimenpiteet tarjoavat konkreettisia askelia, miten arjen palvelukohtauksia voidaan kehittää rakentamaan luottamusta. Kun kehittämistä tehdään yhdessä äitien kanssa, ammattilaiset ja päättäjät voivat vahvistaa perheitä ja yhteisöjä.

Palvelukohtauksien kehittäminen yhdessä palveluiden käyttäjien kanssa parantaisi järjestelmien tehokkuutta ja maahanmuuttajataustaisten kotiäitien osallisuutta. Samalla se purkaisi stereotyyppisiä käsityksiä heistä ja näyttäisi näiden äitien panoksen perheiden, yhteisöjen ja yhteiskunnan vahvistamisessa. Luottamus toimii tällöin siltana, joka yhdistää äidit, lapset, perheet ja yhteiskunnan.

Kutsu ammattilaisille ja päättäjille

Kutsumme ammattilaisia ja päättäjiä pilotoimaan näitä muutoksia yhdessä äitien kanssa – tekemään arjen kohtaamisista luottamuksen rakennuspalikoita.

Jos haluat ryhtyä toteuttamaan muutoksia omassa organisaatiossasi tai kysyä lisätietoja tässä suosituksessa esitetyistä ehdotuksista, voit ottaa meihin yhteyttä.

Yhteystiedot:

Liselott Sundbäck, utkijatohtori, Åbo Akademin Yliopisto
liselott.sundback@abo.fi

Mobile Futures -hankkeessa tutkimme moninaisuutta, luottamusta ja kaksisuuntaista kotoutumista. Hankkeen lähtökohtana on, että oikeudenmukainen ja osallistava yhteiskunta on kestävämpi vastatessaan väestörakenteen muutoksiin. Policy brief -julkaisusarjassa esittelemme ajankohtaista, tutkimukseen perustuvaa tietoa päätöksenteon tueksi.

Tutkimusta rahoittaa Suomen Akatemian yhteydessä toimiva Strategisen tutkimuksen neuvosto (STN). Mobile Futures on osa STN:n ohjelmaa Väestörakenteen muutokset – syyt, seuraukset ja ratkaisut (DEMOGRAPHY) vuosina 2021–2027.

Rahoituspäätökset: 364420 ja 345405

Hankkeen verkkosivut: mobilefutures.fi

strateginen TUTKIMUS

MOBILE
FUTURES

Lähteet

- EMN (European Migration Network). (2022). *Integration of migrant women – National Report of Finland*.
- Era, R., & Mäkinen, K. (2022). Worrying about migrant mothers in Finnish news journalism. *Nordic Journal of Migration Research*, 12(4), 435–451. <https://doi.org/10.33134/njmr.492>
- Heino, E., & Lillrank, A. (2020). Institutionaalisen luottamuksen rakentuminen – maahanmuuttajataustaiset perheet perus- ja vammaispalveluiden käyttäjinä. *Sosiologia*, 57(4), 346–362.
- Intke-Hernández, M., & Holm, G. (2015). Migrant stay-at-home mothers learning to eat and live the Finnish way. *Nordic Journal of Migration Research*, 5(2), 75–82. <https://doi.org/10.1515/njmr-2015-0012>
- Kainat, K. (2025). Health information-seeking behaviour of South-Asian immigrant women in Finland: A socio-cultural perspective. *Journal of Information Science*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1177/01655515251359772>
- Kurronen, S. (2021). *Maahanmuuttajanaisten loukku. Heikko työllisyys heijastuu myös toisen polven pärjäämiseen*. EVA:n arvio.
- Mobile Futures. (2025). *Maahanmuuttajaäitien työllistymisestä tarvitaan monipuolisempaa ymmärrystä*. <https://mobilefutures.fi/news/mobile-futures-tutkijat-eduskunnan-kuultavana-maahanmuuttajaaitien-tyollistymisesta-tarvitaan-monipuolisempaa-ymmarrysta/>
- Nordberg, C. (2015). Invisibilised visions: Migrant mothers and the reordering of citizenship in a Nordic welfare state context. *Nordic Journal of Migration Research*, 5(2), 67–74.
- Odenweller, K. G., & Rittenour, C. E. (2017). Stereotypes of stay-at-home and working mothers. *Southern Communication Journal*, 82(2), 57–72. <https://doi.org/10.1080/1041794X.2017.1287214>
- OECD. (2024a). *The labour market integration of migrant mothers and fathers in the Nordic countries*. Nordic Council of Ministers. <https://nordicwelfare.org/en/publikationer/the-labour-market-integration-of-migrant-mothers-and-fathers-in-the-nordic-countries/>
- OECD. (2024b). *OECD survey on drivers of trust in public institutions – 2024 results: Building trust in a complex policy environment*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9a20554b-en>
- Publications of the Finnish Government. (2023). *A strong and committed Finland. Programme of Prime Minister Petteri Orpo's Government*. <https://valtioneuvosto.fi/en/governments/government-programme#/>
- Sundbäck, L. (2024). *Unfolding trust in institutional encounters between forced migrants and street-level bureaucrats in Finland and Sweden*.
- Sztompka, P. (1999). *Trust: A sociological theory*. University of Chicago Press.
- THL. (2022). *Faktantarkistus ennakkoluuloille – Viisi myyttiä "maahanmuuttajanaisesta"*. <https://blogi.thl.fi/faktantarkistus-ennakkoluuloille-viisi-myyttia-maahanmuuttajanaisesta/>
- THL. (2025). *Asiakastytyväisyys sosiaali- ja terveystaluuissa pysynyt korkealla – luottamus järjestelmän toimivuuteen heikentynyt*. <https://thl.fi/-/asiakastytyvaisuus-sosiaali-ja-terveyspalveluuissa-pysynyt-korkealla-luottamus-jarjestelman-toimivuuteen-heikentynyt>
- Turtiainen, K. (2012). *Possibilities of trust and recognition between refugees and authorities: Resettlement as a part of durable solutions of forced migration* (Doctoral dissertation). University of Jyväskylä.
- YLE. (2025). Finland plans to require 3-year residency to receive child home care benefits. <https://yle.fi/a/74-20158774>